

КОМПЛЕКСНАЯ РАБОТА ПА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ І ЛІТАРАТУРЫ

БЛАНК ЗАДАНИЯЎ 10 клас

*Як вы думаеце, сябры, дзе знаходзіцца мост
паміж эпохамі? Дзе гісторыя ажывае, каб
фарміраваць нашу рэчаіснасць? Вядома ж, у музеі!*

*Яго сэрца – мова і літаратура, паколькі праз рукапісы, кнігі і лісты мы чуем
галасы продкаў, і музей становіцца сховішчам не толькі рэчэй, але і душы
народа.*

*Прапануем вам філалагічнае знаёмства з музейнай справай, каб далучыцца
да беларускай культурнай спадчыны.*

Варыянт 2

Заданне 1. Супрацоўнікі музеяў займаюцца надзвычай складанай, але вельмі карыснай і цікавай справай і ўжываюць пры гэтым адпаведныя спецыяльныя словы.

Запішыце лексіку музейнай справы згодна з нормамі беларускага правапісу.

Максімальная колькасць балаў – 6.

Заданне 2. У музейнай справе важна правільна выбраць экспанаты для калекцыі і размясціць іх у такім парадку, каб яны дакладна адпавядалі тэме экспазіцыі.

Лексічныя значэнні таксама павінны дакладна адпавядаць “свайму” слову. Выберыце для слоў з левага слупка адпаведныя ім значэнні з правага слупка. Вынік запішыце ў наступным выглядзе: А1Б2В3.

Максімальная колькасць балаў – 6.

А – бяспечны	1 – гульня, пацеха
Б – гарбуз	2 – агародная расліна сямейства гарбузовых з паўзучым сцяблом, буйны круглы або авальны плод гэтай расліны; страва з гэтага плода
В – вяселле	3 – злучэнне металічных частак шляхам сплаўлівання
Г – сварка	4 – якому не пагражае небяспека, надзейна ахованы
Д – штучны	5 – інфармацыйны, камп’ютарны
Е – лаяць	6 – спрэчка, якая суправаджаецца крыкам; лаянка
	7 – які з лёгкасцю адносіцца да жыццёвых спраў і турбот; бесклапотны
	8 – называць грубымі, зневажальнымі, абразлівымі словамі
	9 – расліна з ляжачымі сцёбамі і вялікімі пладамі з салодкай мякаццю чырвонага колеру
	10 – падаваць адрывістыя гукі (пра сабаку)
	11 – абрад шлюбу і ўрачыстасць, святкаванне, звязанае з гэтым
	12 – ненатуральны, зроблены накішталт сапраўднага, прыроднага; прытворны, няшчыры

Заданне 3. Музеі захоўваюць матэрыяльную спадчыну беларусаў, пераносячы нас у свет дзівосных рэчаў, на якіх калісьці трымалася жыццё нашага народа. Фразеалогія ж прыадчыняе перад намі дзверы ў духоўнае мінулае нашых продкаў, паказваючы, як яны ўспрымалі свет, якімі каштоўнасцямі жылі. Таму веданне фразеалагізмаў – яскравае сведчанне прылучанасці чалавека да сваёй культуры.

Прадэманструйце, як вы валодаеце беларускай фразеалогіяй: у пададзеных фразеалагізмах вызначце прапушчаны кампанент, выбраўшы яго з прапанаваных у трэцім слупку. Насупраць абранага кампанента пастаўце ў апошнім слупку знак “+”.

Максімальная колькасць балаў – 6.

Заданне 4. Экспанаты ў музейных залах і на паліцах заўсёды размяшчаюцца на падставе дэтальнага ўліку суадносін паміж імі. Гэтаксама скрупулёзна мовазнаўцы вызначаюць адносіны вытворнасці паміж словамі.

Вам прапанаваны шэсць дзеясловаў. Адзін з іх мае два вытворныя простыя прыметнікі, чатыры – па адным, а яшчэ адзін вытворных прыметнікаў не мае. З улікам пададзенай інфармацыі паспрабуйце і вы да прапанаваных дзеясловаў дакладна падабраць усе магчымыя вытворныя ад іх простыя прыметнікі. Запішыце іх у адпаведных радках табліцы (у адным з радкоў пастаўце прочырк).

Заўвага. Прыметнік можна падбіраць зыходзячы з любога значэння дзеяслова.

Максімальная колькасць балаў – 6.

Заданне 5. Давайце пазнаёмімся з адным з найбольш цікавых беларускіх музеяў. Прачытайце тэкст пра найстарэйшую музейную ўстанову Рэспублікі Беларусь – Гомельскі палацава-паркавым ансамбль – і запоўніце ячэйкі табліцы зыходзячы з пастаўленай у кожнай ячэйцы задачы.

Максімальная колькасць балаў – 6.

Гомельскі палацава-паркавы ансамбль – адна з найстарэйшых музейных устаноў Рэспублікі Беларусь. У яго склад уваходзяць **шэсць аб’ектаў¹**: **палац Румянцавых і Паскевічаў²**, капліца-пахавальня князёў Паскевічаў, адміністрацыйны будынак, “Зімовы сад”, назіральная вежа, парк. Будынкі ўстановы **з’яўляюцца** помнікамі архітэктуры XVIII–XIX стст. і ўключаны ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей, якія ахоўваюцца дзяржавай.

Калекцыя музея Гомельскага палацава-паркавага ансамбля самая багатая ў Рэспубліцы Беларусь і дае ўяўленне аб убранні багатых дваранскіх сядзіб канца XIX ст. Дастойнае месца ў экспазіцыях і зборах музея займаюць матэрыялы **аб выдатных дзяржаўных дзеячах³**, военачальніках, прадстаўніках навукі, культуры, адукацыі, жыццё і дзейнасць якіх былі звязаны з гісторыяй краю, а таксама калекцыя жывапісу гомельскіх мастакоў.

Музей пастаянна папаўняецца новымі экспанатамі. **На працягу года⁴** яго наведваюць **звыш 300 000 чалавек⁵**, **штогод арганізуецца⁶** каля 100 новых выстаў, праводзяцца розныя мерапрыемствы і канцэрты. (Паводле інтэрнэт-рэсурсаў.)

10 клас. Комплексная работа. Варыянт 2. Бланк заданняў

Заданне 6. Устанавіце адпаведнасць паміж выдзеленымі ў тэксце папярэдняга задання словазлучэннямі (спалучэннямі слоў) і іх характарыстыкамі. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэнняў літар і лічбаў (напрыклад: А1Б2В3). Улічыце, што не ўсе словазлучэнні (спалучэнні слоў) могуць адпавядаць акрэсленым патрабаванням, а таму могуць быць пазіцыі без правільнага адказу.

Характарыстыкі:

- А – Дапасаванне, сінтаксічна несвабоднае.
- Б – Складанае словазлучэнне.
- В – Кіраванне з галоўным словам – лічэбнікам.
- Г – Кіраванне з галоўным словам – прыслоўем.
- Д – Прымыканне.
- Е – Не словазлучэнне.

Максімальная колькасць балаў – 6.

Заданне 7. Перакладзіце тэкст на беларускую мову.

Максімальная колькасць балаў – 6.

В залах музея «Лошицкая усадьба» воссоздана атмосфера светского быта конца XIX – начала XX столетия. Здесь можно увидеть восстановленные интерьеры XIX в., изразцовые печи и лепной декор, антикварную мебель и предметы искусства соответствующей эпохи из частных коллекций и собрания Музея истории города Минска. Исторический раздел экспозиции знакомит любителей старины с этапами становления и развития Лошицы с X века по советское время. (По материалам сайта www.loshytsa.museum.by.)

Заданне 8. Нарэшце мы паспрабуем зрабіць уласны віртуальны музей беларускай літаратуры і мастацтва.

Першая Ваша задача – стварыць меню сайта нашага музея (пабудаваць іерархію літаратуразнаўчых тэрмінаў і паняццяў). Для гэтага трэба з прапанаваных у даведцы паняццяў выбраць тры, якія з’яўляюцца агульнымі для шэрагу іншых. Насупраць кожнага агульнага паняцця запішыце тыя, якія ў яго ўваходзяць. Тыя тэрміны і паняцці, якія не ўвайшлі ні ў адну з трох груп, напішыце насупраць “Іншае”.

Максімальная колькасць балаў – 6.

Узор:

Агульнае паняцце

Род

Эпас, лірыка, драма

Іншае

Паняцці, якія ўваходзяць у агульнае

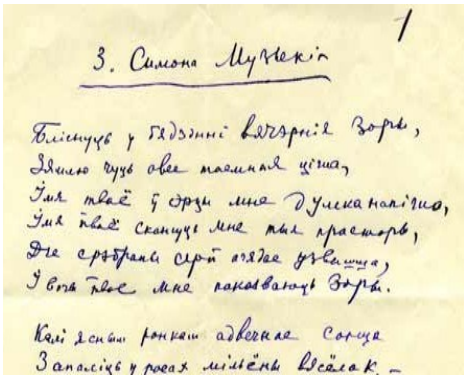
Даведка: анафара, байка, верлібр, жанр, навела, параўнанне, плынь, рыфмоўка, сімвалізм, троп, футурызм, эпітэт.

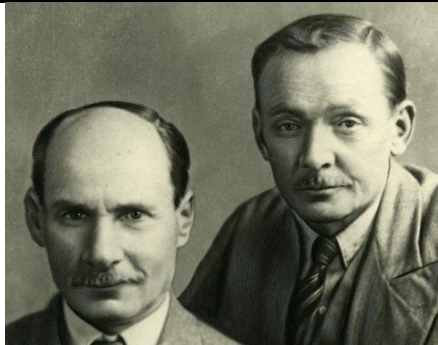
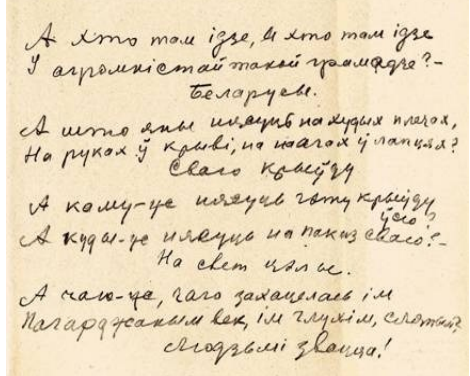
10 клас. Комплексная работа. Варыянт 2. Бланк заданняў

Заданне 9. Другая задача – стварыць вітрыну ў зале, прысвечанай творчасці Якуба Коласа. Для гэтага з прапанаваных “экспанатаў” трэба адабраць чатыры, якія найбольш падыходзяць і напрамую звязаны з жыццём і творчасцю песняра. Патлумачце свой выбар. Каб выканаць заданне, устаўце нумар “экспаната” і напішыце тлумачэнне свайго выбару.

Максімальная колькасць балаў – 6.

Экспанаты для выбару

Нумар	Экспанаты
1	
2	
3	 Настаўніцкі інстытут у Магілёве
4	

Нумар	Экспанаты
5	 Настаўніцкая семінарыя ў Нясвіжы
6	
7	
8	

Заданне 10. Прыйшоў час прыцягнуць увагу да нашага віртуальнага музея беларускай літаратуры і мастацтва. Распрацуйце для яго рэкламны пост, які прыцягне ўвагу настаўнікаў. Ваша задача – цікава і арыгінальна расказаць пра перавагі віртуальнага музея і/або яго ўнікальныя магчымасці, згадаць хаця б двух беларускіх пісьменнікаў XIX стагоддзя і хаця б па адным іх творы, натхніць наведаць віртуальны музей менавіта настаўнікаў (!). Выкарыстанне нестандартных ідэй, яркіх вобразаў, гумару вітаецца. Пост не павінен быць большым за 100 слоў. Пспехаў!

Максімальная колькасць балаў – 6.

